

دستور العمل

هماہنگی استان ہای معین، پیشاز و مسؤل

در مدیریت بحران کلا شہر تہران

پایہ - ۱۴۰۲

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست

۱.....	مقدمه
۱.....	ماده (۱) - مستندات قانونی
۱.....	ماده (۲) - اهداف
۱.....	ماده (۳) - دامنه کاربرد
۲.....	ماده (۴) - مفروضات
۲.....	ماده (۵) - تعاریف
۴.....	ماده (۶) - ساختار مدیریت بحران شهر تهران
۶.....	ماده (۷) - محورهای اصلی فعالیت استان‌ها
۶.....	ماده (۸) - شرح وظایف و مأموریت‌های استانداری‌ها
۶.....	الف- اقدامات قبل از حادثه (مرحله آمادگی)
۷.....	ب- اقدامات حین حادثه (مرحله پاسخ)
۸.....	ج- اقدامات پس از حادثه (مرحله بازسازی و بازتوانی)
۸.....	ماده (۹) - شرح وظایف سازمان مدیریت بحران کشور
۹.....	ماده (۱۰) - شرح وظایف استانداری تهران
۹.....	ماده (۱۱) - شرح وظایف شهرداری تهران
۱۰.....	سایر موضوعات
۱۰.....	ماده (۱۲)
۱۰.....	ماده (۱۳)
۱۱.....	ماده (۱۴)
۱۱.....	ماده (۱۵)
۱۱.....	ماده (۱۶)
۱۱.....	ماده (۱۷)
۱۱.....	ماده (۱۸)
۱۱.....	ماده (۱۹)
۱۱.....	ماده (۲۰)

مقدمه

حوادث و بحران‌ها همواره در طول تاریخ از عوامل بروز خسارات مادی و تلفات جانی به شمار آمده و در این بین برخی از کشورها به دلایل مختلفی از جمله شرایط محیطی، قرارگیری در موقعیت جغرافیایی لرزه‌خیز، گسترش شهرنشینی و توسعه نامتوازن، بیشتر در معرض آسیب‌پذیری قرار دارند. کشور ایران از لحاظ پتانسیل وقوع بلایای طبیعی به‌ویژه زمین‌لرزه در رده بالایی بین کشورهای جهان قرار دارد که در این ارتباط تجارب تلخ گذشته و وقوع زمین‌لرزه‌های متعدد در شهرهای مختلف کشور مؤید این موضوع می‌باشد و نکته قابل تأمل در خصوص اغلب زمین‌لرزه‌ها اینست که به دلیل بزرگی ابعاد حادثه، ظرفیت‌های محلی پاسخگو نمی‌باشند و نیاز به به‌کارگیری ظرفیت‌های استانی، منطقه‌ای و ملی جهت عملیات پاسخ، بازسازی و احیای مجدد بوده که به همین علت نقش استان‌های معین در زمان وقوع حوادث از اهمیت بسزایی برخوردار می‌باشد؛ به‌کارگیری حجم گسترده‌ای از منابع در یک بازه زمانی کوتاه، مشخص نمودن نقش و وظیفه هر یک از سازمان‌های مسئول در هر یک از استان‌های معین و همچنین تقسیم وظایف براساس محدوده‌های جغرافیایی از جمله اهداف تدوین دستورالعمل هماهنگی استان‌های معین، پیش‌تاز و مسئول در مدیریت بحران کلانشهر تهران بوده است. با عنایت به تدوین و ابلاغ دستورالعمل مورد اشاره در سال ۱۳۹۷ و اجرایی شدن آن در چهار سال اخیر و همچنین با اطمینان نظر به ابلاغ قانون جدید مدیریت بحران کشور در سال ۱۳۹۸ و متعاقب آن تغییرات در ساختار و ارکان اجرایی ستاد مدیریت بحران شهر تهران ضرورت داشت تا نسبت به بروزرسانی دستورالعمل مذکور اقدام گردد؛ در این ارتباط از ابتدای سال ۱۴۰۱ بروزرسانی دستورالعمل مذکور در دستور کار قرار گرفته و جلسات متعددی با سازمان مدیریت بحران کشور، استانداری تهران و متخصصین و صاحب‌نظران در این حوزه برگزار و نسبت به اخذ و اعمال نظرات کلیه استان‌ها و دستگاه‌های ذی‌مدخل به‌منظور رفع چالش‌های اجرایی مترتب اقدام گردیده است.

ماده (۱) - مستندات قانونی

- ۱- قانون مدیریت بحران کشور (سال ۱۳۹۸)؛
- ۲- برنامه ملی آمادگی و پاسخ (سال ۱۴۰۰)؛

ماده (۲) - اهداف

- ۱- هم‌افزایی هر چه بیشتر استان‌های معین جهت امداد رسانی مؤثر در زمان طلایی و ساعات اولیه پس از وقوع حوادث؛
- ۲- مدیریت مطلوب منابع از طریق برنامه‌ریزی اعزام نیرو و تجهیزات براساس نیازهای واقعی شهر تهران؛
- ۳- به حداقل رساندن زمان اعزام و حضور استان‌های معین در محل‌های مأموریت تعیین شده؛
- ۴- استفاده بهینه از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های کشور در مدیریت بحران؛
- ۵- شفاف‌سازی نقش‌ها و مسئولیت‌ها در پاسخ به حوادث؛
- ۶- جلوگیری از موازی‌کاری و هدررفت سرمایه‌ها؛
- ۷- اعمال فرماندهی واحد در مدیریت بحران.

ماده (۳) - دامنه کاربرد

در حوادث و سوانحی که ظرفیت کلانشهر تهران به صورت جدی تحت تأثیر قرار می‌گیرد (براساس سطح‌بندی حادثه) بنابه درخواست رئیس/جانشین/دبیرخانه ستاد مدیریت بحران کلانشهر تهران و ابلاغ آن به سازمان مدیریت بحران کشور این دستورالعمل عملیاتی خواهد شد.

ماده (۴) - مفروضات

- ۱- منظور از سلسله مراتب فرماندهی، ساختار فرماندهی فعال در زمان حوادث و سوانح در کلانشهر تهران می‌باشد؛
- ۲- کلیه استان‌ها به صورت خودکفا در زمان حوادث و سوانح در کلانشهر تهران حضور یافته و فعالیت خواهند نمود؛
- ۳- بهره‌گیری از امداد هوایی در زمان حوادث و سوانح، مطابق با طرح جامع امداد هوایی کلانشهر تهران خواهد بود؛
- ۴- منظور از مقامات مافوق در این دستورالعمل، شورای عالی مدیریت بحران کشور می‌باشد؛
- ۵- کلیه دستگاه‌ها می‌بایست حسب درخواست سلسله مراتب فرماندهی، کلیه منابع و امکانات خود را در اختیار قرار دهند.

ماده (۵) - تعاریف^۱

۱-۴- بحران

از هم‌گسیختگی جدی عملکرد یک جامعه که ناشی از وقوع مخاطره است و منجر به خسارات و اثرات منفی گسترده انسانی، اقتصادی یا زیست‌محیطی می‌شود، به طوری که مواجهه با آن فراتر از توانایی جامعه متأثر و دستگاه‌های مسئول موضوع ماده (۲) قانون مدیریت بحران کشور باشد.

۲-۴- پیشگیری و کاهش خطر

به مجموعه تدابیر و اقداماتی گفته می‌شود که شامل شناسایی، شناخت و تحلیل مخاطرات، آسیب‌پذیری‌ها، الزام به کارگیری مدیریت کاهش خطر در تدوین برنامه و بودجه بخش‌های توسعه‌ای، تعیین راهبردها و اولویت‌های بخش‌های گوناگون، تدوین و اجرای برنامه‌های کاهش خطر حوادث و سوانح در کشور است.

۳-۴- آمادگی

مجموعه تدابیر و اقداماتی است که ظرفیت جامعه و دستگاه‌های مسئول را برای پاسخ مؤثر به حوادث و سوانح افزایش می‌دهد به طوری که خسارات انسانی و مادی ناشی از آن را به حداقل برساند.

۴-۴- پاسخ

مجموعه فعالیت‌ها و اقداماتی است که با وقوع حادثه آغاز شده و شامل هشدار سریع، تخلیه، جستجو، نجات و امداد، تأمین امنیت و نظایر این‌ها، متناسب با ویژگی‌های هر بحران می‌باشد.

۵-۴- بازسازی و بازتوانی

به مجموعه تدابیر و اقداماتی گفته می‌شود که برای ترمیم و بهبود خدمات و ساختارها، معیشت، توانمندی و شرایط زندگی جوامع متأثر از حوادث و سوانح انجام می‌شود؛ به نحوی که موجب ارتقای توانایی و ظرفیت آن‌ها جهت کاهش خطر حوادث آتی شود.

۶-۴- تاب‌آوری

به توانایی یک نظام یا جامعه در معرض مخاطرات، برای ایستادگی، تحمل و سازگاری در برابر حوادث و سوانح و بازسازی مؤثر و به موقع جامعه آسیب‌دیده گفته می‌شود.

۷-۴- شرایط اضطراری

وضعیتی است که در پی وقوع مخاطرات و قریب‌الوقوع بودن حادثه یا بعد از وقوع آن ایجاد می‌شود و نیاز به اقدامات فوق‌العاده برای پاسخ دارد.

^۱ در ردیف‌های شماره ۴-۱ تا ۴-۷ تعاریف از قانون مدیریت بحران کشور و در ردیف ۴-۸ از برنامه ملی آمادگی و پاسخ استفاده شده است.

۴-۸- تمرین

فعالیت‌هایی هستند که با هدف آموزش و ارتقای توانمندی و صلاحیت‌های اساسی پیشگیری و کاهش اثرات، کاهش آسیب‌پذیری، پاسخ و بازیابی در محیطی که برای مشارکت‌کنندگان بدون خطر می‌باشد، انجام می‌شوند. به عبارت دیگر، انجام دادن دوباره فعالیتی برای بهتر شدن در آن.

۴-۹- پهنه

پهنه از چند منطقه همجوار در مناطق بیست و دوگانه شهر تهران تشکیل شده است که براساس نقشه تقسیم‌بندی حوزه پنجگانه در یک پهنه جغرافیایی قرار می‌گیرند تا خدمات اضطراری پشتیبانی استان‌های معین، پیشتاز و مسئول در زمان وقوع حوادث و سوانحی که ظرفیت کلانشهر تهران به صورت جدی تحت تأثیر قرار می‌گیرد (براساس سطح‌بندی حادثه) بصورت سازمان‌یافته توزیع و به کار گرفته شود. مناطق بیست و دوگانه شهر تهران به پنج پهنه تقسیم‌بندی می‌شوند.

۴-۱۰- استان معین

به استانی اطلاق می‌شود که از قبل از وقوع حادثه از طریق مجاری قانونی ذیربط موظف می‌گردد تا چنانچه در نتیجه وقوع حوادث و سوانحی که ظرفیت کلانشهر تهران به صورت جدی تحت تأثیر قرار می‌گیرد (براساس سطح‌بندی حادثه)، با هماهنگی استان مسئول پهنه محل مأموریت خود، به صورت خودکفا به منطقه اعزام و برابر وظایف از پیش ابلاغ شده نسبت به ارائه خدمات تا پایان مرحله ضرورت اقدام می‌نماید.

۴-۱۱- استان پیشتاز

در این دستورالعمل استان‌های مازندران، سمنان، قم، مرکزی و قزوین به دلیل همجواری با استان تهران و داشتن کمترین فاصله زمانی و مکانی با شهر تهران، زودتر از سایر استان‌ها به محل مأموریت از پیش تعیین شده دسترسی پیدا می‌نمایند به عنوان استان پیشتاز تلقی می‌شوند که در صورت وقوع حوادث و سوانحی که ظرفیت کلانشهر تهران به صورت جدی تحت تأثیر قرار می‌گیرد (براساس سطح‌بندی حادثه) به عنوان اولین گروه‌های پاسخ (امدادی- انتظامی- ارزیابی و...) به صورت خود کفا وارد شهر تهران می‌شوند.

۴-۱۲- استان مسئول پهنه

در این دستورالعمل استان‌های اصفهان، خراسان رضوی، فارس، کرمان و آذربایجان شرقی به دلیل برخورداری از امکانات، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های قابل قبول در حوزه ایمنی و مدیریت بحران به عنوان استان‌های مسئول در هر یک از پهنه‌های پنج‌گانه شهر تهران تعیین می‌گردند که پس از وقوع حوادث و سوانحی که ظرفیت کلانشهر تهران به صورت جدی تحت تأثیر قرار می‌گیرد (براساس سطح‌بندی حادثه)، برابر مأموریت از پیش تعریف شده به صورت خود کفا عملیات پاسخ و ارائه خدمات مورد نیاز به منطقه آسیب‌دیده و هماهنگی سایر استان‌ها (استان پیشتاز و استان‌های معین پهنه تحت مسئولیت) را ذیل سلسله مراتب فرماندهی در زمان حادثه بر عهده دارند.

۴-۱۳- آمادگاه

محل‌ی در محدوده هر یک از استان‌های معین (به سمت استان تهران) بوده که با هدف تجمیع و سازماندهی ظرفیت‌های عملیاتی استان و در صورت نیاز فراهم نمودن امکان اعزام سریع به تهران در نظر گرفته شده و می‌بایست توسط هر یک از استان‌های معین تعیین و به سازمان مدیریت بحران کشور اعلام گردد.

۴-۱۴- نقطه آمادی پهنه

محل‌ی بین استان پیشتاز و استان تهران (نزدیک به استان تهران) بوده که با هدف تجمیع و سازماندهی ظرفیت‌های عملیاتی کلیه استان‌های معین پهنه مربوطه جهت ورود به محدوده عملیاتی منطقه متناظر تعیین شده است.
تبصره ۱- مسئولیت کلیه هماهنگی‌ها در نقطه آمادی پهنه بر عهده استان پیشتاز مربوطه می‌باشد.

۴-۱۵- پایگاه معین

پایگاه‌های پشتیبانی مدیریت بحران در هر یک از مناطق ۲۲ گانه بوده که محل استقرار تیم‌های مدیریتی و عملیاتی استان معین منطقه مربوطه در زمان وقوع حوادث و سوانح می‌باشند.

ماده (۶) - ساختار مدیریت بحران شهر تهران

۱- هر یک از استان‌های کشور برابر جدول شماره (۱) به عنوان معین یکی از مناطق ۲۲ گانه شهر تهران تعیین شده‌اند و موظفند به محض وقوع حادثه با حفظ آمادگی و افزایش توان عملیاتی خود ضمن هماهنگی با استان مسئول پهنه، در محل مأموریت مستقر و نسبت به ارائه خدمات مورد نیاز تا پایان مرحله ضرورت اقدام نمایند.

تبصره ۲- ارائه خدمات استان‌های معین صرفاً محدود به منطقه تحت مسئولیت نبوده و هر یک از استان‌ها موظفند با هماهنگی استان مسئول پهنه نسبت به ارائه خدمات به هر یک از مناطق آسیب‌دیده و نیازمند شهر تهران در پهنه مربوطه و با هماهنگی و نظارت سلسله مراتب فرماندهی به سایر مناطق در دیگر پهنه‌ها اقدام نمایند.

۲- استان مسئول پهنه در هر یک از پهنه‌های پنج‌گانه شهر تهران برابر نقشه پیوست شماره (۱) مسئولیت دارد با همکاری و هماهنگی استان‌های معین و پیشتاز پهنه متبوع خود، ضمن شناسایی مخاطرات اولویت‌دار و برآورد آسیب‌های وارده به هر یک از مناطق پهنه با همکاری استان‌های معین و پیشتاز مربوطه، نسبت به مدیریت بهینه امکانات و توانمندی‌های تجهیزاتی و نفراتی در هر پهنه اقدام نماید و متناسب با نوع حوادث و سوانح رخ داده نسبت به گسیل منابع و امکانات موجود در پهنه (از هر یک از استان‌های پهنه؛ صرف نظر از اینکه در منطقه آسیب‌دیده دارای مسئولیت می‌باشند یا خیر) اقدام نماید.

۳- استان‌های اصفهان، خراسان رضوی، فارس، کرمان و آذربایجان شرقی علاوه بر ایفای نقش استان‌های مسئول پهنه، برابر جدول شماره (۱) به عنوان معین یکی از مناطق ۲۲ گانه شهر تهران نیز فعالیت خواهند کرد.

۴- مناطق ۲۲ گانه شهر تهران نسبت به استان‌های معین خود دارای نقش متناظر می‌باشند و در صورت وقوع شرایط اضطراری در استان مربوطه و اعلام نیاز از سوی سازمان مدیریت بحران کشور گسیل منابع و امکانات به استان/استان‌های آسیب‌دیده با نظارت سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران انجام خواهد شد.

تبصره ۳- در خصوص حوادث و سوانحی که در شهر تهران رخ می‌دهد و استان البرز متأثر از حادثه مذکور نمی‌باشد، این استان طی هماهنگی با مسئول پهنه (استان آذربایجان شرقی)، به عنوان همکار در پهنه غربی ایفای نقش می‌نماید.

جدول شماره ۱ - جدول استان‌های معین، پیشتاز و مسئول در تهران

حوزه عملیاتی	استان مسئول پهنه	استان پیشتاز پهنه	مناطق	استان معین
پهنه شمال تهران	خراسان رضوی	مازندران	منطقه ۱	مازندران
			منطقه ۲	خراسان رضوی
			منطقه ۳	خراسان شمالی
پهنه شرق تهران	کرمان	سمنان	منطقه ۴	کرمان
			منطقه ۸	خراسان جنوبی
			منطقه ۱۳	سمنان
			منطقه ۱۴	چهارمحال و بختیاری
پهنه جنوب تهران	فارس	قم	منطقه ۱۵	یزد
			منطقه ۱۶	همدان
			منطقه ۱۷	کرمانشاه
			منطقه ۱۹	فارس
			منطقه ۲۰	قم
پهنه مرکزی تهران	اصفهان	مرکزی	منطقه ۶	اصفهان
			منطقه ۷	لرستان
			منطقه ۱۱	خوزستان
			منطقه ۱۲	مرکزی
پهنه غرب تهران	آذربایجان شرقی	قزوین	منطقه ۵	آذربایجان شرقی
			منطقه ۹	اردبیل
			منطقه ۱۰	گیلان
			منطقه ۱۸	آذربایجان غربی
			منطقه ۲۱	زنجان
			منطقه ۲۲	قزوین
شهرستان‌های متأثر از حادثه شهر تهران با مسئولیت استانداری تهران	—	—	اسلامشهر، بهارستان و رباط کریم	کردستان
			شهریار، قدس و ملارد	هرمزگان
			پاکدشت	بوشهر
			ورامین، پیشوا و قرچک	سیستان و بلوچستان
			پردیس، فیروزکوه و دماوند	گلستان
			فرمانداری تهران (بخش‌های کن، آفتاب و...) و ری	کهگلویه و بویراحمد
			شمیرانات (لواسانات و رودبار قصران)	ایلام

ماده (۷) - محورهای اصلی فعالیت استان‌ها

مهم‌ترین فعالیت‌های مورد انتظار که می‌بایست توسط استان‌های معین، پیشتاز و مسئول پهنه سازماندهی، برنامه‌ریزی و تقویت گردد، مبتنی بر ۱۰ فعالیت اصلی، شامل عناوین ذیل می‌باشد:

- ۱- ارزیابی سریع خسارت؛
- ۲- اطفای حریق و تأمین ایمنی؛
- ۳- مدیریت شریان‌های حیاتی؛
- ۴- تأمین سلامت آسیب‌دیدگان؛
- ۵- تأمین امنیت و انتظامات؛
- ۶- امداد و نجات؛
- ۷- حمل و نقل و ترافیک؛
- ۸- مدیریت اجساد؛
- ۹- آواربرداری و بازگشایی معابر؛
- ۱۰- بازسازی مناطق آسیب‌دیده.

تبصره ۴- جزئیات تفصیلی محورهای اصلی فعالیت‌های تخصصی اشاره شده در ماده ۷، در پیوست راهنمای فرایند واکنش اضطراری استان‌ها تشریح خواهد شد.

تبصره ۵- پس از ارائه چهارچوب دستورالعمل‌های مربوط به هر یک از فعالیت‌های تخصصی اشاره شده در ماده ۷ (برابر پیوست راهنمای فرایند واکنش اضطراری استان‌ها)؛ اقدامات، منابع مورد نیاز، مسئول اقدام و همکاران مربوطه در هر فعالیت با مشارکت منطقه، استان معین مربوطه، استان مسئول پهنه و استان پیشتاز تهیه و تکمیل خواهد شد.

ماده (۸) - شرح وظایف و مأموریت‌های استانداری‌ها

الف- اقدامات قبل از حادثه (مرحله آمادگی)

- ۱- تبادل اطلاعات لازم در خصوص ظرفیت‌ها و توانمندی‌ها با هدف افزایش میزان آمادگی در مواجهه با حوادث و سوانح در شهر تهران؛
- ۲- افزایش تعاملات و هماهنگی از طریق برگزاری جلسات مشترک؛
- ۳- ارزیابی میزان توان پاسخ در زمان بروز حوادث و سوانح در استان مربوطه و برنامه‌ریزی و انجام اقدامات آمادگی با رویکرد توانمندسازی و ارتقای توان عملیاتی در استان مربوطه؛
- ۴- مشارکت و تعامل با سایر استان‌های پهنه مربوطه در خصوص ظرفیت‌سازی با نظارت و تشخیص استان مسئول پهنه و بر اساس ارزیابی‌های انجام شده؛
- ۵- رصد و پایش مداوم شاخص‌های مخاطرات مختلف شهر تهران با همکاری سازمان مدیریت بحران کشور و سایر نهادهای متولی رصد مخاطرات در محدوده شهر تهران به منظور آمادگی جهت واکنش سریع به محض اطلاع از وقوع حادثه مخرب در شهر تهران؛
- ۶- برنامه‌ریزی و اجرای تمرین‌های آمادگی و کارگاه‌های آموزشی تخصصی مشترک با منطقه مربوطه در شهر تهران؛

- ۷- تعیین رده‌های جانمایی (تا سه رده) برای اعضای ستاد مدیریت بحران استان و صدور احکام مربوطه و در دسترس بودن به صورت ۲۴ ساعته (On-Call)؛
- ۸- انجام مطالعات میدانی و ارائه آموزش‌های شهرشناسی به مدیران و تیم‌های عملیاتی ذیربط در خصوص آشنایی با منطقه محل مأموریت در شهر تهران از جمله:
 - ۱-۸ شرایط قومی، فرهنگی و اجتماعی شهروندان مناطق مختلف؛
 - ۲-۸ موقعیت دستگاه‌های اجرایی، امدادی و خدمات‌رسان در مناطق محل مأموریت؛
 - ۳-۸ مختصات اماکن ویژه موجود در مناطق مربوطه (نظیر موزه‌ها، مراکز ثبت اسناد مهم و...)
 - ۴-۸ موقعیت جغرافیایی بزرگراه‌ها، خیابان‌ها، کوچه‌ها و محله‌های منطقه مورد نظر؛
 - ۵-۸ مسیرهای ورودی و خروجی شهر تهران و منطقه محل مأموریت در شرایط اضطراری.
- ۹- برقراری ارتباط مستمر و مؤثر دوجانبه و چند جانبه با سازمان مدیریت بحران کشور، استانداری تهران و سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران؛
- ۱۰- تعیین و آماده‌سازی آمادگاه در محدوده استان (به سمت استان تهران)؛
- ۱۱- سازماندهی، آموزش و فراخوان تیم‌های ارزیابی اولیه و ثانویه به منظور انجام ارزیابی سریع محل حادثه؛
- ۱۲- همکاری با دستگاه‌های اجرایی ذیربط به منظور شناسایی و اولویت‌بندی محل‌های آواربرداری و دپوی آن، محل‌های تخلیه امن اضطراری، آرامستان‌ها و فضاهای قابل بهره‌برداری برای دفن اموات، مسیرهای مواصلاتی و شبکه اضطراری ترافیک شهر تهران، اماکن اولویت‌دار در انجام عملیات جستجو و نجات و سایر اماکن و فضاهای نیازمند شناسایی با هماهنگی سازمان مدیریت بحران کشور، شهرداری تهران (سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران) از طریق کارگروه‌های تخصصی مربوطه و سازماندهی تیم‌های مورد نیاز؛
- ۱۳- شناسایی ظرفیت‌های اسکان اضطراری استان و در صورت ضرورت بهره‌گیری از این ظرفیت‌ها برای اسکان پناهجویان.

ب- اقدامات حین حادثه (مرحله پاسخ)

- ۱- فعال‌سازی ستاد مدیریت بحران استان با امکانات و تجهیزات مورد نیاز پس از ابلاغ از سوی سازمان مدیریت بحران کشور و سایر مقامات مافوق؛
- ۲- اعزام و استقرار تیم‌های عملیاتی استان با امکانات و تجهیزات مورد نیاز و بدون اتکاء به امکانات شهر تهران و پس از ابلاغ از سوی سازمان مدیریت بحران کشور و یا سایر مقامات مافوق.
- تبصره ۶- جزئیات تفصیلی در خصوص نحوه اعزام، استقرار، فعالیت و غیره در پیوست راهنمای فرایند واکنش اضطراری استان‌ها تشریح خواهد شد.
- ۳- ارائه مستمر گزارش اقدامات، مشکلات و نیازمندی‌ها برای اجرای مأموریت محوله به مقامات مافوق؛
- ۴- اعزام سریع تیم‌های ارزیابی به مناطق مربوطه پس از ابلاغ سازمان مدیریت بحران کشور و یا سایر مقامات مافوق؛
- ۵- اعزام سریع تیم‌های کمک‌های اولیه روانی - اجتماعی به مناطق مربوطه محل مأموریت پس از ابلاغ سازمان مدیریت بحران کشور و یا سایر مقامات مافوق؛
- ۶- استمرار ارائه خدمات تا پایان مرحله پاسخ و بنابر اعلام فرمانده عملیات پاسخ به بحران؛
- ۷- مستندسازی اقدامات و تدوین درس‌آموخته‌ها و اقدامات اصلاحی.

ج - اقدامات پس از حادثه (مرحله بازسازی و بازتوانی)

- ۱- اعزام تیم‌های ارزیابی و برآورد میزان آسیب‌های وارده به بازماندگان حادثه به منظور تعیین تقریبی نیروی انسانی، امکانات، اعتبارات و تجهیزات مورد نیاز برای بازسازی منطقه آسیب‌دیده؛
 - ۲- استقرار قرارگاه بازسازی ذریبط ستاد مدیریت بحران استان‌های معین با نیروی انسانی، امکانات و تجهیزات مورد نیاز در محل مأموریت پس از ابلاغ مأموریت از سوی سازمان مدیریت بحران کشور یا مقامات مافوق؛
 - ۳- اعزام تیم‌های مداخله در بحران و انجام اقدامات بازتوانی جسمی - روانی و اجتماعی آسیب‌دیدگان براساس قوانین و مقررات موضوعه؛
 - ۴- انجام اقدامات بازسازی زیرساخت‌ها، تأسیسات زیربنایی، اماکن مسکونی و... براساس قوانین و مقررات مربوطه؛
 - ۵- سازماندهی، هماهنگی و برنامه‌ریزی لازم جهت بهره‌گیری از ظرفیت‌های استان‌های مربوطه در ارائه خدمات و حمایت‌های جسمی - روانی و اجتماعی به آسیب‌دیدگان؛
 - ۶- سازماندهی، هماهنگی و برنامه‌ریزی لازم جهت بهره‌گیری از ظرفیت‌های استان مربوطه (ماشین‌آلات، تجهیزات و نیروی انسانی متخصص) در آواربرداری و بازسازی مناطق آسیب‌دیده؛
 - ۷- استفاده از ظرفیت فنی و مهندسی استان مربوطه و منطقه شهرداری محل مأموریت در شهر تهران در مدیریت نخاله‌های ساختمانی و پسماندهای ناشی از آواربرداری؛
 - ۸- نظارت دقیق بر اجرای برنامه‌های بازسازی؛
- تبصره ۷-** در مرحله بازسازی و بازتوانی، کلیه اقدامات استان‌ها، تحت نظارت کمیته فنی بازسازی و بازتوانی/ شورای راهبری بازسازی و بازتوانی خواهد بود.
- تبصره ۸-** در مرحله بازسازی و بازتوانی همچون سایر مراحل صرفاً همجواری در تعریف استان معین ملاک عمل نخواهد بود و با توجه به توانمندی‌ها، امکانات و درگیر نبودن استان در حوادث مشابه، در بازسازی مناطق آسیب‌دیده به کار گرفته خواهند شد.

ماده (۹) - شرح وظایف سازمان مدیریت بحران کشور

- ۱- نظارت و ارزیابی مستمر بر اجرای این دستورالعمل و ارائه گزارش‌های لازم به مقامات مافوق؛
- ۲- ایجاد سامانه جامع برخط با همکاری سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران مربوط به شریان‌های حیاتی، اماکن امدادی (مراکز تجمع، مراکز عملیات اضطراری، درمانی، انتظامی، اسکان و...)، اماکن پشتیبانی و... با ایجاد دسترسی مشخص و طبقه‌بندی شده برای استانداران، مسئولین مدیریت بحران استان‌ها و مناطق ۲۲گانه شهر تهران (دستورالعمل نحوه دسترسی متعاقباً تدوین و ابلاغ خواهد شد)؛
- ۳- پیگیری ایجاد شبکه ارتباطی پایدار، سریع و قابل اطمینان از دستگاه‌های ذریبط؛
- ۴- تأیید و نظارت بر آمادگی‌های معرفی شده توسط استان‌های معین؛
- ۵- حمایت‌های مالی از استان‌ها و دستگاه‌های ذریبط در این دستورالعمل در راستای تقویت آمادگی کشور؛
- ۶- ارزیابی و تأیید طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهادی استان‌ها و دستگاه‌های ذریبط مدیریت بحران و پیشنهاد به دولت جهت اختصاص منابع مالی مورد نیاز اجرای آن‌ها؛
- ۷- برگزاری جلسات هماهنگی با حضور وزیر محترم کشور و شهردار تهران تحت عنوان نشست سراسری استانداران در محل وزارت کشور، به منظور ارتقای هماهنگی در سطوح برنامه‌ریزی و آمادگی کشوری برای پاسخ مؤثر به حوادث و سوانح در تهران.

ماده (۱۰) - شرح وظایف استانداری تهران

- ۱- با همکاری فرمانداری‌های شهرستان‌های استان تهران، جلسات هماهنگی با استان‌های معین شهرستان‌های مذکور را هر سه ماه یک بار با حضور نماینده سازمان مدیریت بحران کشور به طور دوره‌ای برگزار نموده و آخرین اطلاعات مربوط به تغییرات ساختاری، تجهیزاتی، تاب‌آوری شهری و... را در سامانه جامع اطلاعاتی تهیه شده توسط سازمان مدیریت بحران کشور بارگذاری نمایند؛
 - ۲- به طور مستمر میزان آمادگی شهرستان‌های استان تهران به جز مناطق ۲۲گانه تهران را ارزیابی و هر شش ماه یکبار ضمن طرح در جلسات استانداران استان‌های معین مربوطه یک نسخه آن را به سازمان مدیریت بحران کشور منعکس نماید؛
 - ۳- با همکاری فرمانداری‌های شهرستان‌های استان تهران و استان‌های معین مربوطه سالانه حداقل یک تمرین عملیاتی یا کارگاه تمرینی و آموزشی برگزار نمایند؛
 - ۴- با همکاری فرمانداران و شهرداران مرکز شهرستان‌های استان تهران بجز مناطق ۲۲گانه تهران (مطابق قالب مورد توافق با سازمان مدیریت بحران کشور) نقشه خطر شهرهای مربوطه را تهیه و در اختیار استان‌های معین آن‌ها قرار دهند؛
 - ۵- اطلاعات و مختصات جمعیتی (اعم از تعداد، جنسیت، اقشار ویژه، نیازهای خاص و...) شهرستان‌های استان تهران به جز مناطق ۲۲گانه تهران را احصاء و هر سال یکبار پس از بروزرسانی با استان‌های معین آن‌ها و سازمان مدیریت بحران کشور به اشتراک بگذارد؛
 - ۶- با همکاری فرمانداران و شهرداران شهرستان‌های استان تهران برنامه‌ریزی لازم به منظور افزایش تاب‌آوری و نیز کاهش خطر
- تبصره ۹-** در تعاملات مشترک فی ما بین ادارات کل مدیریت بحران استانداری‌ها با ستادهای مدیریت بحران مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، استانداری تهران مسئولیت هماهنگی با استانداری‌ها و شهرداری تهران (سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران) مسئولیت هماهنگی با ستادهای مدیریت بحران مناطق ۲۲گانه را بر عهده خواهد داشت.

ماده (۱۱) - شرح وظایف شهرداری تهران

- ۱- اطلاعات و مختصات جمعیتی (اعم از تعداد، جنسیت، اقشار ویژه، نیازهای خاص جمعیتی و...) مناطق ۲۲گانه را احصاء و هر سال یکبار پس از بروزرسانی با استان‌های معین، پیش‌تاز و مسئول پهنه مناطق و سازمان مدیریت بحران کشور به اشتراک بگذارد؛
- ۲- اطلاعات مربوط به شریان‌های حیاتی، اماکن امدادی (مراکز عملیات اضطراری، درمانی، انتظامی، اسکان ثابت و موقت و...)، اماکن پشتیبانی و... خود را در بانک اطلاعاتی دیجیتالی و با قالب مشخص (GIS، عدد، تصاویر و...) ذخیره‌سازی نموده و از طریق سامانه جامع با استان‌های معین به اشتراک بگذارد؛
- ۳- نسبت به تهیه قالب تیپ نقشه خطر شهری با همکاری سازمان مدیریت بحران کشور (جهت انعکاس به سایر استان‌های کشور) ظرف چهار ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل اقدام نماید؛
- ۴- مطابق قالب مورد توافق با سازمان مدیریت بحران کشور نقشه خطر شهر تهران را تهیه و در اختیار استان‌های معین قرار دهد؛
- ۵- با هماهنگی سازمان مدیریت بحران کشور و همکاری استانداری تهران، شهرداران مناطق تهران و استان‌های معین سالانه حداقل یک تمرین عملیاتی یا کارگاه تمرینی و آموزشی برگزار نماید؛
- ۶- ظرفیت‌های موجود و نیازهای واقعی مناطق ۲۲گانه شهر تهران در حوزه‌های مختلف برای پاسخ به حوادث را برآورد کرده و برنامه‌ریزی لازم برای تقویت ظرفیت‌ها به عمل آورد؛ همچنین کلیه اطلاعات مربوط به نیازمندی‌ها را بر اساس سناریوهای محتمل‌الوقوع در اختیار سازمان مدیریت بحران کشور، استانداری تهران و استان‌های پیش‌تاز و معین مربوطه قرار دهد؛

۷- نسبت به ارزیابی وضعیت کلیه اماکن عمومی، دولتی، بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی و درمانی، اسکان اضطراری، تخلیه امن، مکان‌های تجمع مردم و... در هر یک از مناطق ۲۲ گانه شهر تهران اقدام و اطلاعات لازم را در اختیار استان‌های پیشستاز و معین قرار دهد؛

۸- نسبت به تعیین و آماده‌سازی پایگاه‌های معین در هر یک از مناطق ۲۲ گانه به منظور استقرار تیم‌های مدیریتی و عملیاتی استان معین منطقه مربوطه در زمان وقوع حوادث و سوانح، اقدام نماید؛

۹- نسبت به تأمین و پیش‌بینی محل‌های مناسب جهت نشست و برخاست بالگرد در هر یک از مناطق ۲۲ گانه شهر تهران جهت انجام عملیات امداد هوایی اقدام نماید؛

۱۰- با همکاری سازمان مدیریت بحران کشور نسبت به برگزاری همایش‌ها و نشست‌های تخصصی سالانه برای بیان تجربیات و روش‌های پیشگیری و ایجاد آمادگی در پهنه‌های پنج‌گانه شهر تهران با حضور استان‌های معین و پیشستاز اقدام نماید.

تبصره ۱۰- شهرداری تهران موظف است ضمن جلوگیری از تغییر کاربری پایگاه‌های پشتیبانی مدیریت بحران در سطح شهر تهران ترتیبی اتخاذ نماید تا پایگاه‌های مزبور تحت نظارت سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران، صرفاً در امور مرتبط با مدیریت بحران مورد استفاده قرار گیرند.

تبصره ۱۱- سازمان مدیریت بحران کشور موظف است ظرف مدت شش ماه با همکاری شهرداری تهران (سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران) نسبت به بروزرسانی راهنمای فرآیند واکنش اضطراری استان‌های معین، پیشستاز و مسئول شهر تهران اقدام نماید.

سایر موضوعات

ماده (۱۲)

نقاط آمادی پهنه‌های پنج‌گانه شهر تهران به شرح جدول ذیل می‌باشد:

جدول شماره ۲ - نقاط آمادی پهنه

ردیف	پهنه	استان پیشستاز	نام پایگاه	آدرس
۱	شمال	مازندران	پایگاه جمعیت هلال‌احمر چناران	ابتدای جاده فیروزکوه، بعد از جاده چناران، جنب پمپ بنزین چنار غرب
۲	شرق	سمنان	پایگاه امداد و نجات ثامن‌الحجج	بزرگراه امام رضا ^(ع) ، کیلومتر ۲۵ جاده تهران گرمسار
۳	جنوب	قم	پایگاه جمعیت هلال‌احمر	کیلومتر ۴۸ آزاد راه تهران قم، جنب مجتمع رفاهی ارشیا
۴	مرکزی	مرکزی	پایگاه جمعیت هلال‌احمر زرنديه	زرنديه، مأمونیه، جاده قدیم تهران ساوه، جنب بیمارستان امام رضا ^(ع)
۵	غرب	قزوین	پایگاه جاده‌ای اورژانس	آبیک، ضلع جنوبی اتوبان، پشت مسکن مهر آبیک

ماده (۱۳)

استان‌های مسئول، پیشستاز و معین موظفند برنامه‌ریزی لازم را جهت نیل به توانمندی‌های مورد انتظار از نظر تجهیزات، نیروی انسانی، ادوات و امکانات با هماهنگی و همکاری سازمان مدیریت بحران کشور به عمل آورند.

ماده (۱۴)

کلیه دستگاه‌ها/نهادهای ذی‌نقش در دستورالعمل می‌بایست نسبت به تعیین دستگاه/نهاد جانشین از سایر استان‌های کشور (به غیر از تهران)، با ملحوظ نظر قراردادن ساختار تشکیلاتی، توانمندی و ظرفیت دستگاه/نهاد مورد نظر و اعلام آن به سازمان مدیریت بحران کشور/ ستاد ملی مدیریت بحران اقدام نمایند. بدیهی است این امر مستلزم تدوین پروتکل‌های لازم جهت تفویض وظایف محوله در زمان وقوع حوادث و سوانح در کلانشهر تهران در صورت نیاز می‌باشد.

ماده (۱۵)

هر یک از استان‌های معین، پیشتاز و مسئول موظفند با هماهنگی سازمان مدیریت بحران کشور و همکاری سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران ظرف مدت شش ماه نسبت به تهیه برنامه مشترک آمادگی و پاسخ اضطراری در منطقه محل مأموریت اقدام و جهت سیر مراحل تصویب به سازمان مدیریت بحران کشور ارسال نمایند.

ماده (۱۶)

به منظور ارتقای آمادگی و افزایش هماهنگی در امر پاسخ به حوادث و سوانح، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران می‌بایست ضمن تهیه طرح جامع اسکان اضطراری کلانشهر تهران؛ سالانه حداقل یک تمرین اسکان اضطراری (به صورت دورمیزی و عملیاتی) با همکاری سازمان مدیریت بحران کشور، سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران و استان‌های معین، پیشتاز و مسئول پهنه، برگزار نماید.

ماده (۱۷)

کلیه دستگاه‌های عضو ستاد ملی مدیریت بحران موظفند فرآیند عملیاتی استاندارد خود در سطح کلانشهر تهران را با رعایت مفاد این دستورالعمل و با هماهنگی سازمان مدیریت بحران کشور ظرف مدت شش ماه تدوین و اجرائی نمایند.

ماده (۱۸)

در راستای بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های عملیاتی و امدادی نیروهای مسلح در امر پاسخ به حوادث در شهر تهران، ستاد کل نیروهای مسلح نسبت به تهیه برنامه جامع نحوه ورود و نقش‌آفرینی نیروهای مسلح با ملحوظ نظر قراردادن مفاد این دستورالعمل و با مشخص نمودن نقش‌ها و شرح وظایف، مسئولیت‌ها و پشتیبانی‌ها، با همکاری سازمان مدیریت بحران کشور، سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران و سایر دستگاه‌های ذیربط اقدام نماید.

ماده (۱۹)

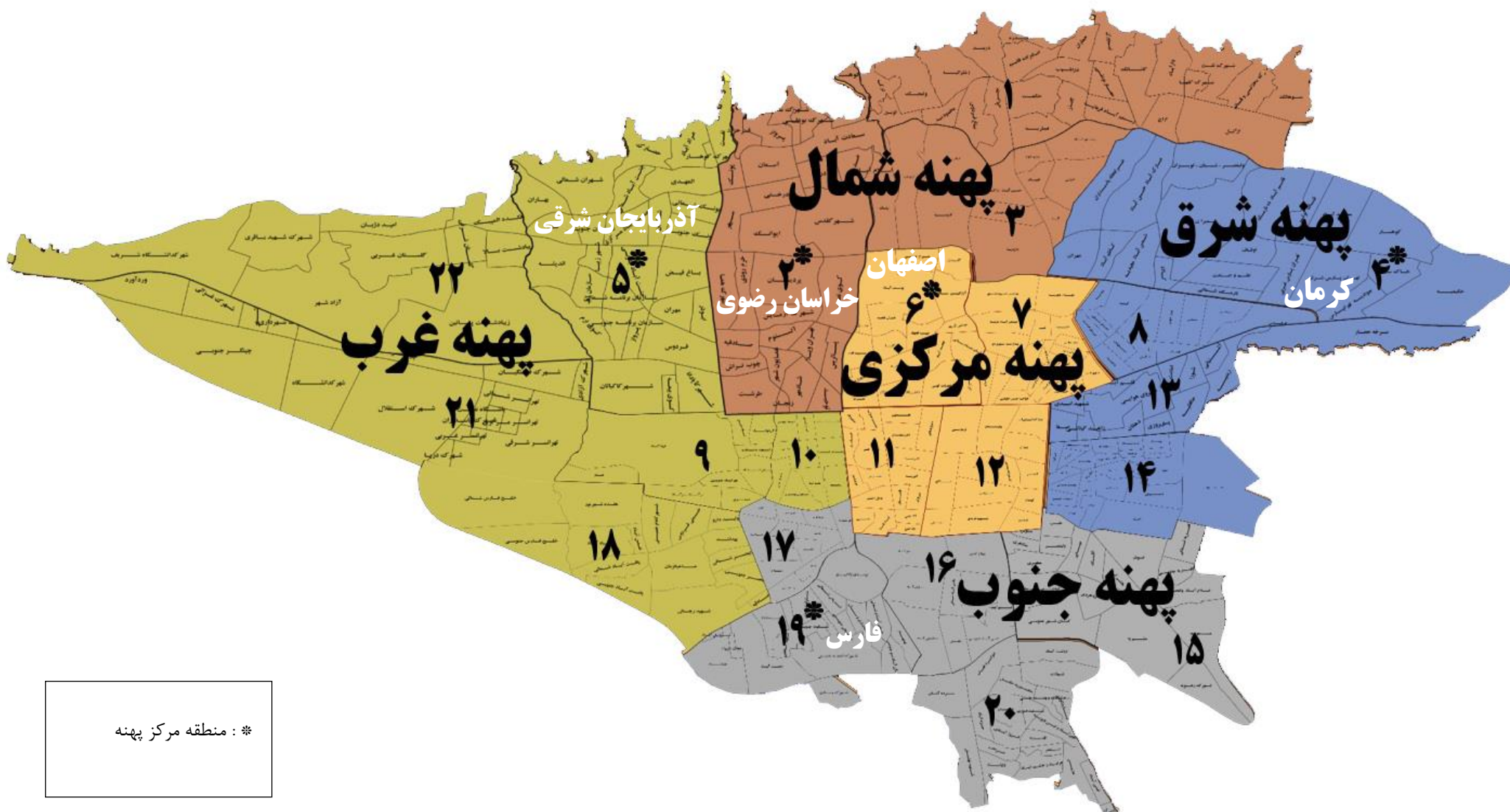
سازمان مدیریت بحران کشور موظف است دو ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به تدوین پیوست ارزیابی استان‌ها و همچنین شهرداری تهران (به تفکیک هر یک از مناطق ۲۲گانه) با همکاری سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران و استانداری تهران اقدام نماید.

ماده (۲۰)

سازمان مدیریت بحران کشور موظف است با همکاری سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران و همچنین استانداری تهران در صورت ضرورت نسبت به بازنگری دستورالعمل در بازه‌های زمانی دو ساله اقدام نماید.

پیوست شماره ۱- نقشه پهنه‌بندی شهر تهران

* : منطقه مرکز پهنه